

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

168. Quis commisit adulterium cum promissione ficta contrahendi post obitum viri: quæsiuit postea, an contraxerit impedimentum? Et an dato, quod dicta promissio sit facti seriò, & ex animo, tamen hoc ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

Sup. hoc legem tamen supra quid in hoc casu accidere potest, ex iustissima doctrina Ref. 132. in fine, vers. Vbi respondet, & non pigebit plus scire in Ref. 133;

chez tom. 2. lib. 2. disp. 46. quæst. 1. Villalobos in summ. tom. 1. tract. 1. diff. 25. num. 2. & Doctores, quos ad fatietatem citat Barbosa in collect. tom. 2. lib. 5. tit. 21. cap. 2. n. 3. & 4. vide etiam Basilium Pontium de matr. lib. 7. cap. 52. per tot. qui omnes requirunt certum nuncium, & famam de morte viri.

2. Sed his non obstantibus, vt optimè notat Layman in Theol. mor. lib. 5. tr. 10. p. 3. cap. 3. n. 2. probabilis est illa sententia, quod mulier in tali casu nihil peccaret, si cum eiusmodi valde probabili persuasione, ac præsumptione, atque iustissima credendi causa, quod prior maritus mortuus sit, adeoque bona fide si nemo se illi opponeret, ad secundas nuptias transiret. Vnde confessarius in conscientia foro id ipsi permittere, & iudex in foro externo, si post celebratas nuptias causam intelligeret, neque mulierem punire, neque à secundo viro separare deberet, donec cognitum esset priorem maritum adhuc viuere, idque apertè sumitur ex cap. cum per bellicam 33. 9. Ratio verò est, quia in moralibus, in quibus certitudo omnino haberi non potest homini, ad instituendas actiones suas, sufficere debet probabilissima, licet non omnino certa opinio, seu præsumptio. Ita Layman, qui citat D. Antoninum, Rosellam, Syluestrum, & Philarchum, & in facti contingentia, de hoc casu nouissimè interrogatus fuit, & cum doctrina Layman consului nihil in nouandum, donec veritas de morte viri magis eluceret.

RESOL. CLXVIII

Quis commisit adulterium cum promissione facta contrahendi post obitum viri, quasiui postea, an contraxerit impedimentum?

Et an dato, quod dicta promissio sit facta serio, & ex animo, tamen hoc non obstante, requiratur, vt ab altero acceptata sit, neque satis est ad contrahendum hoc impedimentum tacita acceptatio, sed requiratur promissio mutua, & reciproca? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 197. alias 198.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docent Sanchez de matr. tom. 2. lib. 7. disp. 79. n. 10. Coninch de sacram. disp. 3. dub. 5. n. 57. Veractuz in specul. p. 1. art. 34. concl. 9. & alij.

2. Sed contrariam sententiam tuetur Henriquez lib. 12. c. 14. n. 3. in fi. Emanuel Sà de matr. imped. n. 7. & hanc opinionem ego probabilem esse puto cum Layman in Theol. mor. lib. 5. tr. 10. p. 2. cap. 10. n. 4. Igitur, vt contrahatur hoc impedimentum, opus est, vt promissio matrimonij serio, & ex animo fiat, non fictè, cum alioquin non censetur promissio. Vnde sequitur, quod talis promittens sine vlla dispensatione possit contrahere matrimonium cum adultera, si vir illius postea obierit.

3. Notant etiam probabiliter Layman, & Henriquez ubi supra, Villalobos in sum. tom. 1. tract. 14. diff. 11. num. 9. & alij contra Sotum in 4. disp. 37. ver. unica, art. 4. Lopez p. 2. cap. 54. & alios; dato, quod dicta promissio sit facta serio, & ex animo, tamen hoc non obstante requiritur, vt ab altero acceptata sit, neque satis esse ad contrahendum hoc impedimentum tacitam acceptationem, sed requiri promissionem mutuam, & reciprocam, quod est valde notandum; sicut etiam est illud, quod dictus Layman aduertit contra Sanchez lib. 7. disp. 79. num. 11. Nauarrum, & Rodriguez, nempe ad contrahendum hoc impedimentum opus esse, vt promissio sit pura, aut saltem ante mortem coniugis purificata, cum alioquin non sit simpliciter facta promissio, quippe adhuc suspensa, & pendens à futuro euentu: & ita

Sup. hoc in Ref. not. præteritæ, 5. vt.

etiam docuit ante Layman Egidius Coninch in 4. disp. 31. dub. 5. num. 59.

RESOL. CLXIX

An promissio adulteri facta inducat impedimentum matrimonij?

Ex quo inferretur, quod si rebaaptans in foro conscientia excusatur ab irregularitate, & si rebaaptans hæresim non incurrit penas, & censuras carnicis impostas.

Et queritur, an promissio de matrimonio contrahendo inducat impedimentum, debeat esse externa, & acceptata, vel an taciturnitas obligationem, & acceptationem inducat? Ex part. 9. tr. 7. & Misc. Resol. 6.

§. 1. **S**uppono adulterium coniugis contrahendum cum promissione ducendi eam cum qua adulteratur, esse crimen dirimens ex iure Ecclesiastico, matrimonium sequuntur cum ea: & id quod dicitur de adultero, dicendum est de adultera. Hoc supposito, ad questionem propositam affirmatiuè respondet Castrus Palau tom. 5. disp. 4. par. 11. n. 11. Gutierrez de matr. cap. 105. n. 28. Coninch de ser. disp. 31. dub. 5. n. 57. & Sanch. lib. 7. disp. 79. n. 10. Quia ex promissione serio facta, & cuius factio non cognoscitur anfra occidendi coniugem, aque natus ex vera promissione. Ius autem hoc impedimentum constituit ad dictam occasionem tollendam. Ergo promissioni apparenter verè hoc impedimentum censeri debet appositum. Deinde præcepta Ecclesiastica cadunt in actus externos, & eisdem puni Ecclesia: nam de interioribus nihil iudicatur, sed ille exteriori promittit: ergo contrahit penam, seu impedimentum tali crimini iniunctum.

2. Mihi verò magis placet negatiua sententia, quam tuetur Hurtado de matr. disp. 23. diff. 1. n. 49. Henriq. lib. 12. cap. 14. n. 3. in fin. & alij. Quod probatur exemplis factè rebaaptantis, & factè profertis hæresim: nam rebaaptans ille in hoc conscientia excusatur ab irregularitate, quia actus ille veie in ratione culpæ non est peccatum consummatum rebaaptandi, sed est tantum imperfectum in eo ordine, & ideo non est sufficiens ad contrahendam irregularitatem, quæ imponitur propter delictum perfectum, & consummatum in illa (sua specie. Ille etiam alius exteriori hæresim profertens, veram fidem animo, & mente retinens, non incurrit penas & censuras hæreticis impostas, quia reuerè non est simpliciter hæreticus, sed solum cum addito, scilicet exterior hæreticus, seu factus. Sic ergo in presentia, qui sine intentione exteriori dat fidem matrimonio, reuera non est promissor, sed fingit se promissorem: & idèdò, quamuis in hoc etiam grauiter peccet, non tamen propriè est illa culpa, propter quam impedimentum dirimens impositum est. Et licet Sanchez conetur ad hæc exempla respondere, ad eius tamen responsionem respondet Perez loc. cit.

3. Sed si hic obiter quæras, cum promissio de matrimonio contrahendo, vt inducat impedimentum debeat esse externa, & acceptata, an taciturnitas inducat acceptationem. P. Perez ubi sup. p. 5. n. 4. cum Pontio, Coninch Rebell. & Hurtado affirmatiuè respondet. Ratio est, quia cum adulteri se maritum amens, censentur expetere maritum, adeo quæritur alteri hoc promittit, tanquam fauorabile. In his verò quæ fauorabilia iudicantur ab eo cui offeruntur, & vt talia ei offeruntur, quamuis in re ipsa non sint fauorabilia: Qui tacet, & cetera videtur de reg. in 6. reg. 47. Verùm negatiua sententiæ adhaeret Sanch. lib. 7. disp. 79. n. 25. Gutierrez de matr. cap. 105. n. 28. & Casterus Palau

ANTON
Opera
Tom. I & II
E III